

Nr 439.

Av herr **Hansson** i Trollhättan m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i proposition, nr 225, angående försäljning av kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hallby nr 4 Storegården i Skaraborgs län.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 210 år 1928 angående försäljning av vissa kronoegendomar förekom under punkt nr 47 framställning bland annat om försäljning av det s. k. Änghagensskiftet tillhörigt $\frac{1}{2}$ mantal nr 4 Storegården i Skaraborgs län. I anledning av denna proposition väckte undertecknade en motion nr 476, däri vi yrkade bland annat avslag på Kungl. Maj:ts förslag, evad detsamma avsåg Änghagens försäljning till O. J. Krumelinde, och hemställde vi, att detsamma i stället skulle försäljas till Karl Engström. För att belysa våra motiv härför tillåta vi oss att ur fjolårets motion anföra följande:

”Beträffande Änghagensskiftet ha anmält sig två köpare, Karl August Engström och O. J. Krumelinde.

Av handlingarna framgår, att Engström anhållit att utan auktion få inköpa Änghagensskiftet, åberopande, att detta skifte innehafts av hans fader i 40 år. Han anhåller alltså nu om hembuds rätt, och att egendomen må till honom försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter. Men såväl domänintendenten som länsstyrelsen avstyrkte Engströms ansökan, vi citera propositionen: ’på grund av Engströms personliga egenskaper, samt enär han av domstol dömts till vräkning från sin förutvarande bostad’.

Däremot tillstyrka myndigheterna, vilket också föreslagits i propositionen, att lägenheten måtte försäljas till Krumelinde och föreslås hembuds rätt för densamme.

Nu förhåller det sig så med denna sak, att den vräkningsdom, som åsyftas, icke utfärdades mot den Engström, som ingivit ansökan om förvärv av Änghagen. Det är däremot hans fader, som varit utsatt för denna vräkningsdom. Men även uppgiften om vräkningen är oriktig, emedan Engström den äldre frikänts av såväl hovrätten som högsta domstolen.

Då en medborgares anseende genom dylikt omnämnande på detta sätt drages ned i en offentlig handling, anse vi, att det är nödvändigt meddela detaljerna i denna tråkiga historia, som på sin tid väckte stor uppmärksamhet. Får man döma efter tidningarnas redogörelser för saken var vräkningen arrangerad för att sätta ensittarelagen ur tillämpning. Vi närsluta referat ur Tidningen Skaraborgaren (Bilaga nr 1/1928).

Utgången av rättegången belyses av en artikel i samma tidning, däri meddelas Engströms frikännande (Bilaga nr 2/1928).

Domén är också upphävd. Fiskare Engström har genom ingripande från behjärtade personer fått upprättelse, men allt detta synes, underligt nog, hava undgått dem, som hava att i första hand utreda så grannliga ärenden som meddelande av uppgift angående de jordsökandesandel.

Beträffande Engströms — sonens — personliga kvalifikationer som jordbrukare, så äro dessa goda, och bifoga vi för styrkande härav intyg (Bilaga nr 3—4/1928).

Angående Krumelindes lämplighet härvidlag bifogas även ett uttalande (Bilaga nr 5/1928).

Av det här framförda synes framgå, att departementschefen i denna sak byggt sin framställning till riksdagen på oriktiga uppgifter av de utredande myndigheterna, på vilka alltså ansvaret härvidlag måste återfalla.”

Med anledning av motionen hemställde jordbruksutskottet under sitt utlåtande nr 68 sid. 33, att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition under förevarande punkt, i ärendet verkställa ytterligare utredning. Riksdagen beslöt utan debatt i enlighet med utskottets hemställan. Utredningen slutfördes föregående år och ärendet har i år åter framlagts för riksdagen i proposition nr 225 under punkt nr 24.

Den verkställda utredningen har till fullo bestyrkt samtliga våra i föregående års motion gjorda påståenden.

Engström junior, som saken gäller, är född på Änghagen och gör årligen dagsverk i avgäld för området till huvudgården. Han är 32 år gammal, gift och har ett barn, är mycket god jordbrukare, nykter och skötsam samt har alltså de bästa förutsättningarna att övertaga den jord, som hans fader i ett 40-tal år arrenderat och brukat. Krumelinde är 65 år, gift, utan barn, har alltså icke samma försörjningsplikt som Engström och har aldrig varit jordbrukare. För att understryka vårt påstående beträffande Engströms duglighet tillåta vi oss att, utöver vad vi föregående år härvidlag anförde, ytterligare styrka detta med intyg. (Bilaga nr 1.) Beträffande Krumelinde hänvisa vi till intyg. (Bilaga nr 2.)

Uppskattningsmännen ha också i detta avseende obetingat givit Engström företräde. Men såväl uppskattningsmännen som länsstyrelsen ha trots detta icke velat förordna hembuds rätt åt Engström, utan i stället föreslagit, att Änghagensskiftet försålles å auktion. Domänstyrelsen går ännu längre i det den fortfarande anser, att Krumelinde bör få hembudsrätten. I detta fall stöder sig styrelsen delvis på formella skäl, framförda av överlantmätaren, skäl, som dock icke tillmätas någon avgörande betydelse av departementschefen, som i propositionen tillstyrker länsstyrelsens förslag om auktion på området ifråga. Man kan ju förstå den tveksamhet departementschefen kan hysa att gå emot länsstyrelsen i detta fall, men vår mening är att riksdagen icke bör visa dylik tveksamhet utan låta hembudsrätten gå till Engström. Det synes oss vara stridande mot hela den princip, som ligger bakom denna lagstiftning, om riksdagen

skulle bifalla propositionen. Hembudsriättens erbjudande åt Engström synes oss uppenbart rättvis, och ärendet har i orten också väckt största uppmärksamhet, även med tanke på den strid, som Engströms fader fått kämpa beträffande ensittarelagens tillämpning å sin lilla jordbit. Kommer därtill de oriktiga informationer, varpå de utredande myndigheterna föregående år stödde sin framställning till Kungl. Maj:t, så förstår man, att ortsbefolkningen med ett ovanligt intresse följer denna saks utveckling.

Föregående år föreslog myndigheterna, att *huvudgården* skulle säljas å *auktion* och *Änghagensskiftet* *hembjudas* till Krumelinde. I år föreslå samma myndigheter att *Änghagensskiftet* skall säljas å auktion, men *huvudgården* hembjudas åt *arrendatorn*. I senare avseendet har ju frågan förfallit, emedan arrendatorn avflyttat, varför ärendet i denna del ej föranleder någon erinran från vår sida. Men vi kunna dock icke underlåta att påpeka, att vårt yrkande i fjolårets motion beträffande arrendatorn tillmötesgåtts, därest han icke från orten avflyttat. Rättvisa bör nu även vederfaras Engström genom att riksdagen bifaller vår motion om hembudsriätt för honom.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte besluta att, sedan kronoegendomen 1/2 mantal Hallby nr 4 Storegården i Vänersnäs socken av Skaraborgs län blivit genom lantmäteriförrättning uppdelad i lotter i anslutning till vad domänstyrelsen förordat,

dels det område om 3,302 hektar av Änghagensskiftet, som å dåvarande lantmäteriauskultanten Lindes år 1918 upprättade karta över egendomen omfattar ägofigurerna nr 135, 137—148 och 150—158, må försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar med hembudsriätt för jordbruksarbetaren Karl Engström från Tegen, Margreteberg,

dels ock egendomen i övrigt med undantag jämväl av förut försålda delen av Änghagensskiftet må försäljas under de i Kungl. Maj:ts brev den 29 maj 1874 stadgade villkor, med tillträdesriätt den 14 mars 1930 samt med den rätt till det genom Kungl. Maj:ts brev den 8 maj 1874 upplåtna området om 0,542 hektar, som må tillkomma kronan.

Stockholm den 10 april 1929.

Anders Hansson,
Trollhättan.

Carl Vahlstedt.

Helge Bäcklund.

*Avskrift.**Bilaga nr 1.*

På begäran intygas härmed att jordbruksarbetaren Karl August Pontus Engström är född 1897, har sedan sin barndom arbetat med jordbruksarbeten, är nykter och skötsam, har i allo fört ett ordentligt levnadssätt, är gift och har ett barn och har således de bästa förutsättningar som småbrukare.

Tegen, Lilleskog, den 23.2.1929.

A. Sylvé,
nämndeman.

Ivar Lindström,
v. ordf. i Vänersnäs kommunalstämma.

*Avskrift.**Bilaga nr 2.*

På begäran lämnas härmed intyg att Måleriarbetaren Olge Ivar Krumelinde, Fredriksberg, Vänersnäs socken, Skaraborgs län. Född 1864 och enligt min uppfattning ej någonsin haft eller har förmåga att sköta jordbruk samt att han under sin krafts dagar varit under förmyndare, men för närvarande förklarad myndig, därtill en sjuklig hustru samt barnlös.

Grytet, Lilleskog, den 23.2.1929.

A. Sylvé,
nämndeman.